

FÖRSVARETS

FORUM

nr 3 • 2012

Försvarsmaktens personaltidning

A female soldier in a white protective suit and helmet is working on a piece of equipment behind a chain-link fence at night. The scene is illuminated by warm, yellow lights, possibly from a fire or a large lamp, creating a dramatic atmosphere. The soldier is focused on her task, and the equipment she is working on appears to be a complex piece of machinery, possibly related to aviation or special operations.

**Redo för en
ny övningsdag**

DÄRFÖR INVENTERAS KOMPETENSERNA • VÅR KVINNliga STRIDSPILoT • MEJLA FRÅN SKJUTBANAN

INNEHÅLL

Sjukvårdspersonalen räddade livet på soldat....	3
Fokus: Förberedelser inför bemanningen	5 - 7
På jobbet: En dag på Cold Response	8 - 9
Vår kvinnliga JAS-pilot	12 - 13
Ny e-postlösning provas.....	14 - 15
Uppdraget: Civil chef i Afghanistan.....	16 - 17
På besök hos amerikanska förband	18 - 19
Fördjupning: Remissinstans för vindkraft	20
Åsikten	23



FÖRSTASIDAN

Carolina Ask, eldpost under övningen Cold Response 2012.

FOTO:

Björn WesterdaHL/LG

REDAKTIONEN

Försvarmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och email.

kontakt: ff-red@mil.se.

telefon: 08-788 88 88 (Informationsstaben)

ansvarig utgivare

ERIK LAGERSTEN, informationsdirektör

redaktör detta nummer

KRISTINA ÅSTRAND BOHMAN

Försvarmaktens informationsstab

formgivare

EVA KENT

FMLOG/APSA, Grafisk produktion, Stockholm

Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material. Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarmaktens officiella ståndpunkt. För ej beställt materiel ansvaras ej.
ISSN 1100-8245

Nästa manusstopp: 8 maj 2012

Beräknad utgivningsdag: 31 maj 2012

◆ Läs mer på www.forsvarsmakten.se

◆ Läs mer på intranätet email

Tryckt hos ett klimatneutralt företag Edita Västra Aros AB 2011



En nödvändig diskussion

Vi har lovat riksdagen – i förlängningen svenska folket – att vi 2019 har ett färdigbyggt insatsförsvaret med 55 000 medarbetare som inom några dagars varsel ska vara redo att försvara svenska intressen.

Det förutsätter att vi kan öva. Hårt, realistiskt och ofta. Något som kommer att slita på materielen. Men vi måste också modernisera eller byta ut gammal materiel – stridsflyget behöver uppdateras, transportflyg, luftvärn, ubåtar, sjömålsrobotar, stridsfordon, pansarvärnssystem med mörkerutrustning och sjukvårdsutrustning – för att ta några exempel.

Allt detta rymms inte inom nuvarande budget. Därför har jag nu lämnat in en redovisning till Försvarsdepartementet kring kostnaderna för det svenska försvarets långsiktiga materielbehov och verksamhet.

Ingen har nog lämnats oberörd av flygolyckan vid Kebnekaisemassivet. Kropparna efter alla fem ombord på det norska planet som kraschade är nu identifierade. En klen, men ändå en tröst, för de anhöriga. I den otillgängliga terrängen var bergsplutonen, som tillhör arméns jägarbataljon, tillsammans med norska förband först på plats. I det svåra arbetet deltog även hemvärnssoldater ur 10.lapplandsjägarbataljon och 11.gränsjägarbataljon samt många fler funktioner och förband inom Försvarmakten.

Arbetet som genomförts på bergssidan har utförts otroligt professionellt. I svår och riskfylld miljö har vår personal sökt ledtrådar som så småningom ska förklara hur det ofattbara kunde hända. Olyckan är ett exempel på de uppgifter vi i Försvarmakten ställs inför och där vi, med vårt kunnande, gör skillnad.

En av våra soldater, 22-åriga Roger Ivholm, skadades svårt i Afghanistan under ett uppdrag att röja vägbomber. Ett snabbt omhändertagande, med läkare som var med i patrullen, räddade förmodligen hans liv. 35 timmar efter explosionen var han hemma i Sverige. För Roger väntar dock en lång kamp för att komma tillbaka. Låt oss alla – inom och utom Försvarmakten – ge honom och andra veteraner allt stöd vi kan i den kampen.

Sverker Göranson
Överbefälhavare





Soldater ur EOD-gruppen var dagarna efter händelsen snabbt ute i området igen och löste sin uppgift.

Effektiv sjukvårdskedja räddade livet på skadad soldat

I mars skadades EOD-soldaten Roger Ivholm allvarligt när en vägbomb exploderade i distriktet Chimtal, väster om Mazar-e sharif i Afghanistan. Han överlevde tack vare rätt sjukvårdsinsatser i ett tidigt skede.

Området väster om Mazar-e Sharif är ett av de oroligare i det svensk-finska ansvarsområdet och svenska och finländska soldater har tillsammans med de afghanska säkerhetsstyrkorna regelbundet patrullerat i byarna där under vintern och våren.

EOD-gruppen (Explosive Ordnance Disposal) på Task Force Northern Lights har som huvuduppgift att ta hand om och oskadliggöra oexploderad

ammunition. De besitter också hög kompetens när det gäller att söka efter vägbomber längs vägarna. Många vägbomber har också hittats och röjts i det svensk-finska ansvarsområdet under våren.

När Roger Ivholm och en kollega den 23:e mars genomförde vägsök i Chimtal upptäcktes inte utlösningmekanismen som är kopplad till själva sprängladdningen. Genomförd utredning visar att Roger Ivholm klev på utlösningmekanismen och utlöste sprängladdningen. Han skadades så illa att läkarna senare blev tvungna att amputera båda hans ben.

– Det hade ändå kunnat gå ännu

värre. Tack vare att soldater och sjukvårdspersonal snabbt genomförde rätt åtgärder på platsen så gick hans liv att rädda, säger Gunnar Kenne, Senior Medical Officer.

Gunnar Kenne vill framhålla hela kedjan, från omhändertagandet på platsen till vården på fältsjukhuset på internationella basen Camp Marmal, den vidare transporten hem till Sverige och vården på Akademiska sjukhuset i Uppsala.

– Det känns bra att vi gör rätt saker när det värsta inträffar, säger han.

TEXT & FOTO: ERIK BERGLUND/
FS 22

Snart kan vi anställa deltidssoldater

I mars redovisade regeringen ett lagförslag som innebär att tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/T) kan börja anställas. Lagen beräknas träda i kraft den 1 juli i år och reglerar bland annat anställningstidens längd samt rätten till ledighet från det civila arbetet för att tjänstgöra i Förvarsmakten.

Redan i dag har cirka 4 600 personer skrivit ett tillfälligt interimsavtal med Förvarsmakten. De som klarar kraven kommer successivt att erbjudas anställning under hösten. Målet är minst 2 400 anställda GSS/T till årsskiftet.

Förberedelser har startat i Högkvarteret inför anställningsarbetet. En arbetsgrupp

åker runt till förbanden i maj, dessutom planeras en utbildningsfältövning att hållas 23 till 25 maj på Markstridsskolan i Kvarn.

TEXT: MATS GEIJER/PERS

Nu är det upp till riksdagen

I april la regeringen sin proposition om den framtida försvarslastiken till riksdagen. Om överföringen ska ske den 1 januari 2013 som regeringen vill, behövs ett riksdagsbeslut före halvårsskiftet. Regeringens förslag stämmer väl överens med den plan som Förvarsmakten och FMV har lämnat, vilket skulle innebära att cirka 1 500 årsarbetskrafter överförs till FMV. Mats Ström, chef för FMLOG, säger att han ser det som ett erkännande av det gedigna analysarbetet som medarbetarna gjort på kort tid.

– Jag är särskilt nöjd med att regeringen accepterat den definition av insatsnära verksamhet som arbetats fram, och därmed vilken verksamhet som av beredskapsskäl ska finnas kvar i Förvarsmakten, säger han.

Markstridsdagarna 2012

Årets markstridsdagar genomförs på Ravlunda i Skåne den 8-10 maj. Syftet med dagarna är att visa en brigads förmåga att slå en modernt utrustad framryckande motståndare och därmed kraven på interoperabilitet med solidaritetsklausulen som grund.

Markstridsdagarna genomförs med stöd av arméns och flygvapnets förband och skolor samt försvarsindustrin och ska bidra till en gemensam målbild inom markstridskrafterna.

Många bryr sig

Kampanjen "Vem bryr sig?" är klar. Den genererade 9 930 sökande till 1 500 platser. Kampanjsajten hade 101 000 unika besökare och 140 000 besökare totalt. Twitter-texter gick varma om kampanjen. Med andra ord – kampanjen blev en succé.

Förbereda på en svår uppgift

I maj roterar omkring 500 svenskar ner till Afghanistan för insatsen FS 23. I kontingenten ingår bland annat 47 svenskar i enheten OMLT, Operational Mentoring and Liaison Team, som Lv 6 ansvarar för. Enhetens uppgift är att vara mentorer åt en afghansk skyttebataljon i norra Afghanistan. Chefen för teamet, Johan Kämpe, säger att de har tränat fysiskt oerhört mycket och att de har tillgång till den bästa utrustningen.

– Vi har riktigt bra materiel. I teamet har vi också egna sjukvårdsresurser med legitimerade sjuksköterskor och läkare. Det är nödvändigt eftersom vi ofta kommer att befinna oss långt ifrån campen, säger han.



Vår nya försvarsminister

Karin Enström utsågs den 18 april till försvarsminister. Hon har en bakgrund som yrkesofficer och är tjänstledig kapten i amfibiekåren. Närmast kommer hon från uppdraget som ordförande i utrikesutskottet. Dessförinnan har hon suttit i riksdagens försvarsutskott.

– Hennes erfarenhet och politiska bakgrund i riksdagen borgar för en god fortsatt dialog, sa ÖB Sverker Göranson när han gratulerade till det nya jobbet.

FOTO: NINNI ANDERSSON/
REGERINGSKANSLIET

Framtida yrkesutveckling för OR



Vilken yrkesutveckling väntar en kadett och blivande specialistofficer i OR-systemet? Ett system för utveckling av kompetensdjup ingår i OR-projektets andra leverans den första juli.

Nästan trettio specialistofficerare och specialistofficersstuderande har mötts i Halmstad för att bland annat diskutera sin framtida yrkesutveckling.

Inriktningen är att OR-personalen främst ska utveckla kompetensdjup och bli riktigt yrkesskickliga inom sitt arbetsområde istället för att göra karriär i stigande nivå.

Efter ett första analysarbete tittar OR-projektet just nu särskilt på fyra olika system för yrkesutveckling i kompetensdjup. Det första alternativet bygger enbart på tid i befattning. Det andra alternativet bygger på en utveckling från novis till expert i fem steg enligt en modell för doktorander på civil högskola. Det tred-

je systemet liknar gesäll- och mästarsystemet som framförallt finns inom hantverksyrken i dag, och det fjärde systemet är en hybridlösning.

– Den här möjligheten till delaktighet är bra, säger Fredrik Andersson, kapten och ställföreträdande bataljonschef på P 4, som inriktar sig mot en omgäldning till förvaltare. Allt går i rasande fart nu i Försvarsmakten, och det här är ett bra sätt att göra ett kontrollstopp.

Mötesdeltagarna visade stort engagemang och var eniga om att det är enkelhet och tydlighet som gäller. De upplever att tid i befattning i kombination med utbildning eller någon form av uppföljning och validering av utfört

arbete är en framkomlig väg. Det är också viktigt för yrkesstoltheten att det utvecklade kompetensdjupet syns på uniformen i någon form av förtjänsttecken.

– Jag känner att det händer något nu för att få rätsida på OR-systemet, konstaterar kadetten Albert Gibbs på Sjöstridsskolan. Jag och mina kurskamrater vill veta hur vår framtid ser ut. Även om systemet inte är klart börjar jag få en del svar på mina frågor.

Mer information om OR-projektets arbete finns på snabbväg "Utv. OR-systemet" från emils startside. ♦

TEXT: CHARLOTTE PETTERSSON/
HG INFO

FOTO: SELMA SEDELIUS/HG INFO

Hemma igen

I början av april fick 51 personer ur KS 24 medaljer efter sitt halvår i Kosovo. Ett hundratals anhängare fanns på plats vid ceremonin i Brunnsparken i Ronneby. Och till synes även en fyrfota vän.



FOTO: KENT LÖVING/F 17



Rustad för ledarskap

Tusen chefer i Försvarsmakten har hittills genomfört utbildningen i coachande förhållningssätt som Managementenheten vid Militärhögskolan Karlberg tagit fram. Kursen har fått positiva omdömen från deltagarna.

– Att coacha sina medarbetare är i dag ett effektivt sätt att leda företag och organisationer på, säger Christina Granström-Nilsson som är kurschef.

Coaching är en metod för att tillvarata och utveckla medarbetarnas kreativitet och kompetens, samtidigt som chefen kan frigöra egen tid och energi.

– Det är en framgångsfaktor att som chef gå kursen. Metoderna som lärs ut kommer att utveckla det dagliga arbetet, och just nu kan den öka förmågan

att möta omstruktureringen som ligger framför oss, säger kurschefen Christina Granström-Nilsson.

Lyssna och ge feedback

Utbildningen i coachande förhållningssätt genomförs under två heldagar med en halv dags uppföljning efter sex till åtta veckor. Den genomförs antingen på

Militärhögskolan Karlberg eller i förbandets egna lokaler.

– Under kursen får cheferna utbildning i de grundläggande färdigheter och tekniker som är till nytta i utvecklingen av sitt ledarskap och individens utveckling, säger Christina Granström-Nilsson.

Kunskapen kan användas vid utveck- ▶

► lingssamtal, samtal om karriärväxling samt uppföljningssamtal. Målet med utbildningen är att samtliga chefer ska kunna inta ett coachande förhållnings-sätt genom aktivt lyssnande och konstruktiv feedback.

– När en chef använder sig av metoden ska hon fungera som en spegel för medarbetarna. Det ska leda till en ökad medvetenhet,

produktivitet och välbefinnande. Medarbetarna ska tydligare se hur de agerar, reagerar och kommer till insikt att svaren finns inom dem själva. Ansvar ges tillbaka till medarbetarna och med det ska de fås att växa. Det absolut centrala är att den coachade lär sig förstå sitt samspel med andra och ser situationen i ett nytt perspektiv.

Men kursen handlar inte bara om teknik. En duktig coachande chef är

Coachning innebär att hjälpa en person eller en grupp personer att uppnå ett mål. Detta kan göras genom att sätta upp delmål, uppmuntra, ge feedback och ställa frågor.

också närvarande och engagerad. Det handlar inte om att bara instruera eller ge goda råd utan om att sätta igång en process hos medarbetaren.

– Jag har haft nytta av kursen i mitt arbete. Den har gett mig en metodisk och strukturerad teknik att föra samtal som ska utveckla medarbetarna, säger Ola Barvér som är chef

för kadettbataljonen på Karlberg.

– Chefens uppdrag är att leda någon från punkt A till punkt B, att ge hjälp till självhjälp där chefens främsta redskap är att ställa frågor, lyssna och observera, avslutar Christina Granström-Nilsson.

TEXT & FOTO: TORBJÖRN F GUSTAFSSON/
MHS K

STÖD I OMSTRUKTURERINGEN

I förberedelserna inför årets omstrukturering ska chefer genomföra utvecklingssamtal med sina medarbetare. Efter samtalet ska det tydligt framgå för medarbetaren vilken inriktning som gäller inför bemanningsarbetet. Som ett stöd erbjuds chefer möjlighet att gå utbildning i coachande förhållnings-sätt. Förbanden bokar datum för utbildning hos kurschefen Christina Granström-Nilsson på MHS K/ManE.

BOKTIPS

Titel: Coaching
Författare: Pia Nilsson
Förlag: SISU idrottsböcker

Boken "Coaching" handlar i stor utsträckning om vilken miljö för utveckling och prestation och vilken tankekultur som råder i en träningsgrupp. Detta går att omsätta till arbetslivet. Här står bland annat om på vilket sätt du ger feedback så att det hjälper dig och dina gruppmedlemmar framåt mot målen. Boken belyser på ett enkelt och rakt sätt vad coaching handlar om och är fylld med praktiska övningar som är direkt tillämpbara.



Dags att redovisa din kompetens

Nu är det hög tid att förbereda inför bemanningsarbetet som ska ske efter sommaren. Du som medarbetare ska senast 25 maj redovisa din kompetens, både i Prio och i ett CV.

Vid det centrala bemanningsarbetet, som inleds 20 augusti, ska kompetensen hos alla anställda som tjänstgör kontinuerligt, prövas mot befattningarnas krav i den nya organisationen som vi ska gå in i 2013, FM Org 13. Du som anställd har ett eget ansvar att redovisa och registrera din kompetens. Frågan går till Patrik Dahle, Försvarmaktens omstruktureringsledare.

Varför måste alla redovisa sin kompetens?

– Var och ens uppgifter måste finnas tillgängliga när det centrala bemanningsarbetet ska genomföras, då vi ska bemanna befattningarna i FM Org 13 med personal. För medarbetaren innebär redovisningen en möjlighet att erbjudas en utvecklande befattning som motsva-

rar och tar tillvara på hans eller hennes fulla kompetens och potential, säger han och tillägger:

– Det är viktigt att alla medarbetare själva får redovisa sin kompetens och att det inte bara är nuvarande chefs syn och "rullkortet" som vi har att tillgå under bemanningsarbetet.

Hur ska redovisningen gå till?

– Senast den 25 maj i år ska medarbetare dels kompetensinventera i Prio-systemet och dels upprätta ett CV (meritlista). Det är alltså två delar.

– I Prio ska var och en upprätta sin egen kvalifikationsprofil genom att beskriva sin grundutbildning, sina kunskaper och erfarenheter inom olika områden utifrån en kvalifikationskatalog. En lathund finns som stöd. Vi

har också tagit fram en beskrivning på olika skalor som stöd när man ska värdera kvalifikationerna.

– CV:t skrivs enligt instruktioner i en färdig mall och lämnas i pappersform till chefen för den organisationsenhet där man har sin placering tillsvidare.

Den som inte kommer åt Prio då?

– De gör sin kompetensinventering med ett formulär, lämnar till närmaste chef som skickar till HR-centrum för indatering i Prio.

Skrivelsen om kompetensinventeringen med bilagor skickades ut till alla förband, skolor och centrum den 19 april. Dokumenten går även att nå på omstruktureringssidan via emils start sida. Information finns också på HR-portalens i emil. ♦

TEXT: KRISTINA ÅSTRAND BOHMAN/INFOS

Utvecklingssamtal viktigt stöd vid omstruktureringen

Under våren ska alla chefer med personalansvar hålla utvecklingssamtal med sina medarbetare. Samtalet som ska hållas varje år, blir denna gång ett stöd i den omstrukturering som pågår.

I nnan midsommar ska alla chefer med några få undantag ha genomfört utvecklingssamtal med sina medarbetare. Denna form för utvecklingssamtal användes för första gången under hösten 2011 och nu är det dags för den andra omgången. Tidigare genomfördes samtal på olika sätt beroende på förband och yrkesroll. För officerare exempelvis, ersatte utvecklingssamtal i sin nuvarande form de tidigare vitsorden.

– Tanken är att man med sin chef ska få chansen att diskutera sin arbetsmiljö, sina ambitioner och önskemål. Kanske vill man vidareutveckla sig eller så ser chefen nya behov inom verksamheten, säger Camilla Tegell, HR-strateg på personalstaben.

I år, i samband med årets omstrukturering, blir utvecklingssamtal ett av flera viktiga steg i processen. Det blir också extra viktigt att alla medarbetare redovisar sin kompetens. Riktlinjer för hur detta ska genomföras i år finns framtaget. Utvecklingssamtal blir ett forum för chef och medarbetare att diskutera vilka kompetenser och kvalifikationer medarbetarna har i förhållande till befattningarnas krav.

– Utvecklingssamtal ska hållas mellan chef och medarbetare varje år, men i år blir det naturligt att frågor om omstruktureringen tas upp vid samtalet, säger Camilla.

En av chefens uppgifter vid utvecklingssamtal är att se om medarbetarnas önskemål om utveckling i nuvarande eller framtida befattningar är realis-

tiska. Kanske önskar man att utveckla sig mot en ny kompetens. Om chefen bedömer att denna kompetens inte behövs inom verksamheten, eller att man som medarbetare inte passar i den rollen är det chefens uppgift att ge medarbetaren rätt förväntningar om möjligheterna till en sådan utveckling. Det kan också vara så att chefen ser potential hos en medarbetare som kan utvecklas exempelvis genom kurser eller utökade arbetsuppgifter.

– Ibland blandas utvecklingssamtal ihop med lönesamtal. Lönesamtal ska hållas separat, vid utvecklingssamtal ska inte lönen diskuteras, säger Camilla Tegell.

För att förbereda dig inför utvecklingssamtal kan du läsa mer i dokumentet "Genomförande av utvecklingssamtal inklusive utvecklande bedömningssystem 2012" som du hittar på HR-portalerna. Där kan du också fylla i UBS – utvecklande bedömningssystem och Guide för utvecklingssamtal för chef och medarbetare, som används som underlag vid utvecklingssamtal.

TEXT OCH FOTO: LENA PARKVALL/INFOS



Camilla Tegell jobbar sedan 1 mars på personalstaben som HR-strateg med ansvar för personalutvecklingsprocessen.

FAKTA

Undantagna från utvecklingssamtal är personal i internationella insatser som har samtal i annan form med sin chef på plats, tjänstlediga som tjänstgör vid andra myndigheter (t ex FMV, FHS, FOI), tidvis tjänstgörande reservofficerare, GSS/T som tjänstgör kortare tid än 90 dagar i sträck, samt arbetstagare som har varit anställda i Försvarsmakten kortare tid än 90 dagar.

Om Camilla: Jobbar sedan 2009 med personalfrågor inom Försvarsmakten. Hon började sin bana på högkvarteravdelningen och jobbar sedan 1 mars på personalstaben som HR-strateg med ansvar för personalutvecklingsprocessen.

En dag av väntan

Det är skitväder. Nollgradigt och snön blåser från sidan. Artilleristerna från A 9 snoozar i sitt varma och fuktiga tält som är halvvägs nedgrävt i meterdjup snö. På den slaskiga parkeringsplatsen strax intill står deras tunga pansarfordon uppställda, redo för avfärd. Men inget händer.



Så slår klockan 09:00. Eldvakten som vakat över dieselkaminen de två sista morgontimmarna behöver inte väcka soldaterna. De ligger eller halvsitter redan upp och talar om konstiga saker som några av dem har gjort eller sagt i sömnen. Plötsligt bryter alla ut i gapskratt. En av dem har somnat sittandes.

–Åååh. Jag skulle kunna döda för en dusch just nu, säger en av soldaterna på skoj.

COLD RESPONSE

Cold Response är den norska försvarsmaktens slutövning i vintermiljö. 2012 deltog över 16 000 soldater, officerare och civilanställda från 15 olika nationer i övningen. Syftet var att träna en multinationell insats i subarktiskt klimat. Övningen genomfördes i Nordnorge från Narvik i söder till Tromsø i norr. I övningen deltog bland annat den 911 artilleribataljonen från A 9 med tre pjäskompanier, ett stab- och trosskompani och ett sensorkompani. Totalt deltog cirka 1 500 svenskar i övningen som pågick under två veckor. Under övningen omkom tragiskt nog fem norska besättningsmän när deras Herculesplan kraschade i Kebnekaise.

–Ja nu har man fått naturliga dreadlocks. Hörde ni förresten att de hittade två helt nya typer av baciller i Bob Marleys dreads när han dog, säger en annan.

Morgonrutiner

En halvtimme senare har soldaterna fått på sig kläder och stridsutrustning och påbörjat sina morgonrutiner. Frukost äts, tänder borstas och vaktposten på den slaskiga parkeringsplatsen blir avbytt. I en av de stora pansarterrängbilarna sitter soldaten Carolina Ask och äter Försvarsmaktens frystorkade tropiska frukost ur en påse.

–Det är någon slags havregröt med ett försök till fruktsmak. Helst skulle jag bara vilja ha en stor j-a pizza, säger hon och kompisarna skrattar instämmande.

Carolina är soldat på 911. artilleribataljonen som tillhör A 9, och nu befinner hon sig på Cold Response som är norska försvarsmaktens stora slutövning i Nordnorge.

–Hitresan från Boden tog 22 timmar. Vi spelade kort och lyssnade på radio. Men just nu handlar det mest om att hålla sig varm och torr. Man blir blöt av regnet och kall av vinden, säger Carolina.

Att tillhöra artilleriet betyder i regel att man befinner sig bakom frontlinjen och skjuter långtgående projektiler över de egna trupperna på motståndaren. Det innebär att man ibland behöver en stor portion tålmod i väntan på rapporter från fronten och order från bataljonsledningen.

–Hittills har jag mest kollat efter läckage, gjort felsökningar och flyttat metall-länkar så att snökedjorna ska passa på fordonen. Just nu händer det inte så mycket men man måste vara beredd att tempoväxla. Jag är ju både mekaniker och soldat, säger Carolina Ask.

Kan lite om mycket

Hon är anställd som pjäsmekaniker vilket betyder att hon hjälper kompaniet med reparationer och underhållsarbete av fordon, artilleripjäser och elverk.

–Jag ska kunna hitta felet snabbt när något inte fungerar och åtgärda det. En pjäsmekaniker är någon som kan lite om mycket. Sedan har vi systemtekniker som är mer specialiserade på specifika system, säger Carolina Ask.

Bakom sig har hon en tio veckors grundläggande mekanikerutbildning

ARBETSDAGEN

09:00 Väckning av eldposten.

09:30 Frukost, tandborstning, toalettbesök.

10:30 Plutonchefen kollar läget med soldaterna, hur natten har varit och om förarna har fått tillräckligt med sömn.

12:30 En av fordonsförarna meddelar att en glödlampa har gått sönder. Carolina byter till en ny.



13:00 Dags att stå vaktpost enligt postlistan. Carolina och kompisen Lovisa vaktar förläggningen och fordonen en timme.

14:00 Carolina och Lovisa går tillbaka till tältet för att ta ned kläder som har hängt på tork.

14:10 Plutonchefen ger order om att den stora containern ska städas. Carolina och Lovisa hugger in.





Efter frukosten tar Carolina på sig en hjälm med hörlurar där hon kan höra radiotrafiken. Soldaterna i vagnen brukar turas om att hålla koll på radion.

som hon genomförde efter den grundläggande militära utbildningen.

- Hittills har det mest blivit arbete med fordon, och inte så mycket arbete med pjäser. Jag gillar att meka och laga grejor, och jag är inte färdigutbildad än, säger hon.

Efter att ha bytt en trasig glödlampa, stått på vakt, väntat på order om om-

gruppering nio timmar och städat en stökig container kommer den efterlängtade ordern om omgruppering. Tältförläggningen rivs snabbt och förpackas i containrar. Fordonen lastas och färden bär av norrut, närmre striden, på den hala och slingriga Europaväg 6.

TEXT & FOTO: BJÖRN WESTERDAHL/LG

CAROLINA ASK

Ålder: 20

Bor i: Luleå tillsammans med pojkvän.

Anställd sedan: Augusti 2011.

Favoritbok: Häxa av Celia Rees.

Favoritpryl: Bilen (som behöver underhåll).

Framtid: Jobba kvar så länge det känns kul, annars plugga.

15:10 Plutonen får order om att göra sig marschfärdiga. Tältförläggningen rivs och allt packas i fordon och containrar. Soldaterna inväntar nya order om avmarsch.



17:30 Pjäskompaniet ger sig iväg norrut längs Europaväg 6 i jakt på ny förläggningsplats.

18:00 Framme vid ny förläggningsplats.



18:30 Ny förläggningsplats sätts upp.

19:30 Den nya förläggningen är klar.

20:00 Middag.

22:00 Sängdags. Eldposter och vaktposter påbörjar sina arbetspass.



Nya profilprodukter lanseras

Nu är Grafisk produktion i Stockholm i full gång med att lansera en serie profilprodukter som ska värna om Försvarsmaktens gemensamma identitet, och intresset är redan stort.

– De här artiklarna är populära. Vi får in många beställningar, säger Madeleine Palm som är sammanhållande för Försvarsmaktens profilprodukter.



De nya produkterna ska inte bara skapa en gemensam identitet för Försvarsmakten. De är också till för att väcka allmänhetens intresse för försvarets verksamhet. Logotypen med kronan och svärdet dekorerar både kläder och presentartiklar som pennor, slipsnålar, usb-minnen, visitkortsetier, termosar och koppar.

– Vi jobbar helt efter den rådande grafiska profilen och att alla produkter ska hålla en enhetlig linje. Man ska direkt kunna se att detta kommer från Försvarsmakten, säger Madeleine Palm.

Den grafiska profilen fastställdes i april förra året och den nya upplagan släpps till sommaren. Intresset för profil-

kläderna är stort. Dessa har utformats efter en gemensam enhetlig linje där Försvarsmaktens logotyp syns. Utöver logotypen kan individuella identitetsmärken användas av varje organisationsenhet som är godkänd av regeringen. Men produkterna kan inte köpas på egen hand, varken av allmänheten eller av anställda inom Försvarsmakten.

– Kunden skapar en kundvagn i Prio och beskriver vad som ska beställas. Sedan kontaktas kunden av oss på Grafisk produktion och vi genomför beställningen.

TEXT: SOPHIE WESSBERG/INFOS
FOTO: NIKLAS EHLÉN/COMBAT CAMERA

När det värsta tänkbara hände

Sista radiokontakten med Kirunatornet registrerades kvart i tre, torsdagen den 15 mars. På lördagsmorgonen hittade bergsguider ur arméns jägarbataljon de första vrakdelarna och hoppet om att finna den norska flygbesättningen vid liv började falna.

Under ett par dagar höll hela Norge och Sverige andan. Ett norskt Herculesplan försvann spårlöst i Kebnekaisetrakten under sin flygning från Evenes i Narvik mot Kiruna. Deras uppdrag var att hämta svensk perso-

nal och fordon som ingick i den pågående norska övningen Cold Response. Medierna var tidigt ute och spekulerade om vad som kunde ha hänt, och om besättningens odds att överleva i fjällterrängen ifall flygplanet hade lyckats nödlanda.

– Vi har en vältrimmad organisation som hängivet tog sig an uppgiften att hjälpa till att rädda liv – trots mycket svåra väderförhållanden och en riskfylld fjällterräng. JRCC (Sjö- och flygräddningscentralen i Göteborg) ledde och sam-

ordnade räddningsinsatsen professionellt. Tack vare övningen Cold Response fanns också många resurser tillgängliga, både svenska och norska, säger Anders Silwer, Forsvarsmaktens insatschef.

I krigsdagboken från insatsstabens lägescentral framgår att många enheter och anställda ur Forsvarsmakten har deltagit både under den inledande räddningsinsatsen och i det efterföljande skedet med att ge stöd till Statens haverikommission.

– Jag vill framföra ett stort

tack till alla som deltagit för deras professionella och hängivna stöd. Tyvärr fanns inga liv att rädda – en stor och tung förlust för det norska flygvapnet men framförallt för de anhöriga. Deras liv har på ett ögonblick fått helt nya förutsättningar. Vi känner med dem nu när det gått en tid och vardagen gör sig påmind.

TEXT: KRISTINA ÅSTRAND
BOHMAN/INFO S

FOTO: ARMÉNS JÄGARBATALJON



Stora störningar i försörjningen av reservmateriel

När logistikfunktionaliteten i Prio driftsattes i februari uppstod stora svårigheter med reservmaterielhanteringen. Det är framförallt vid centrallagret i Arboga som problemen varit som störst, något som får konsekvenser även för annan verksamhet. Garnisonslagren har inte tillräckligt med reservmateriel att lämna ut till förbanden och verkstäderna kan inte

genomföra reparationer eftersom de saknar delar. Akuta behov för prioriterad verksamhet, till exempel insatsen i Afghanistan, hanteras därför manuellt.

Orsakerna till problemen är flera. Bland annat var den tekniska lösningen för systemet inte klar förrän i ett sent skede. Tiden för att förbereda utbildningsinsatser blev därför

mycket kort. Det gavs inte tillräckligt med tid för att utarbeta alla nödvändiga verksamhetsregler och anvisningar. Inledningsvis hade personalen inte heller rätt behörigheter för att arbeta i systemet.

En utsedd arbetsgrupp planerar nu ett flertal åtgärder – allt från systemjusteringar till framtagning av verksamhetsregler, beskrivningar av flöden

och utbildning. Målet är att materielförsörjningen för den materiel som är inlagt i Prio ska fungera för all verksamhet innan sommaren, och ha minst samma nivå som innan införande 3, före årets slut.

Läs mer på EMLOC:s förbandsportal på [emil](mailto:emloc@forsvarsmakten.se). ♦

Luften är stor nog för fler som Anna

Anna Dellham är inte byggd för språngmarscher med tung packning. Men hon kan flyga dubbelt så snabbt som ljudet. I 21 år har hon varit Sveriges enda kvinnliga stridspilot. Nu vill hon ha sällskap i luften.

Anna Dellham växte upp i västgötska Vargön, där hon hörde Viggenplan flyga till och från F 7 i Såtenäs. I tonåren blev hon alltmer nyfiken på hur det skulle kännas att själv sitta bakom spakarna. I dag, efter över 800 timmar i stridsflygplan, vet hon:

– Ungefär som ett perfekt utförsåk i pudersnö. Det går fort, men du har kontroll och njuter av både utmaningen och utsikten. Det är en otroligt läcker känsla.

I halva sitt 43-åriga liv har hon varit Sveriges enda kvinnliga stridspilot. 2011 blev hennes roligaste yrkesår på länge, när hon återvände till Såtenäs för inskolning på JAS 39 Gripen.

Det är en utmaning att spaka ett av världens mest avancerade flygsystem med en toppfart på dubbla ljudets hastighet och rörelsefriheten hos en fridykare. Vid skarpa svängar går kroppens alla muskler en rejäl match mot g-krafterna.

– Alla uppdrag är inte fysiskt krävande, men efter ett pass med 45 minuter manövrerande luftstrid är du lika genomsvettig som efter ett bra träningspass.

De momenten gillar Anna bäst. Att den fysiska utmaningen sällar bort kvinnor från pilotyrket är inget hon tror på.

– Jag skulle snarare säga att pilotutbildningen är en perfekt väg att gå för tjejer som söker en rolig och ansvarsfull utmaning i livet. Fystesterna är tuffa, men görs i förhållande till den egna

kroppsvikten. Jag är inte byggd för språngmarscher i snö med 60 kilo packning, och det är inte heller något man ska utföra i mitt jobb.

Den viktigaste egenskapen menar Anna är att tro på sin egen förmåga utan att överskatta den. Trots att hon flyger i gränslandet för vad flygplan och kropp klarar av, ser hon sig inte som någon våghals.

– Vi närmar oss dessa gränser på ett metodiskt och säkert sätt. Varje dag blir man bättre på att känna till sina förmågor och begränsningar. Det är väldigt stimulerande.

Samtidigt händer det att den där gränsen passeras. I augusti 1996 blev det smärtsamt tydligt för Anna Dellham. Hennes kurskamrat och divisionskollega omkom i en flygolycka.

– Självklart visste vi att yrket innebär risker, men insikten att det kunde hända en själv blev så stark när det var någon man kände.

Stödd av kamraterna på insatsdivisionen tog Anna sig upp i luften igen. Hon har lyft och landat många gånger sedan dess, oskadd.

I dag jobbar hon främst på flygtaktiska staben i Högkvarteret med utveckling av Gripen-systemet. Hon flyger fortfarande, men hade gärna tillbringat ännu mer tid på insatsdivision.

– Man är ett sammansvetsat gäng som klarar av svåra uppgifter ihop och har väldigt kul. Som när företag är ute på teambuilding, fast hela tiden.





Flygvapnet behöver nya Gripen-piloter och utbildningen öppnar dörrar för en karriär inom civilflyget. Trots det minskar antalet sökande. På uttagningskommissionen heter det att Top Gun-effekten avtagit. Allt färre växer upp till ljudet av flygmotorer.

– När jag växte upp var kalla kriget ett faktum och militärbaser fanns på nästan varje ort. Flygvapnet har inte samma naturliga förankring hos allmänheten i dag. Det är inget konstigt med att vara tjejl och pilot, men vi har inte nått ut med det på rätt sätt.

Även yrkesrollen har förändrats. När Anna sökte år 1990 handlade det om att försvara det egna landet från en angripare. I dag kan uppdraget vara att säkra fred i en annan del av världen, som i fjolårets JAS-uppdrag i Libyen. Anna Dellham flög inte aktivt i den insatsen, men hon har definitivt funderat över sin nya situation och hur den fungerar ihop med rollen som förälder och familjemedlem.

– Det är en fråga med många sidor, som man själv behöver hitta sitt svar på innan man tar en anställning. Är jag beredd att göra det här?

TEXT: MATS BAX

FOTO: CATHARINA BERGSELL/F 17

FLER KVINNLIGA PIONJÄRER

24 kvinnor fanns bland de 917 sökande till Försvarsmaktens pilotutbildning. Historiskt är de betydligt fler. Ryska Nadja Popova gjorde fler än 800 flyguppdrag över Tyskland under andra världskriget, med sina kollegor i 588:e nattbomberregementet – det enda regementet i världen med enbart kvinnlig personal. Om dem handlar Gunilla Breskys film "Nattens Häxor" från 2008.

ANNA DELLHAM

Ålder: 43
Bor: Nacka
Familj: Man och barn
Övrigt: Tog tjänstledigt år 2000 för att ta examen i civilekonomi vid Handelshögskolan.

Åtkomlig utanför kontoret

Tänk dig att du sitter på tåget på tjänstetid och mejlar uppgifter eller bokar möte med någon hemma på förbandet. Eller du står ute på skjutbanan. Eller är på utbildning i Bryssel. När den nya e-posten driftsätts kan det bli verklighet.

I mars blev det tummen upp för den tekniska lösningen och fortsatt införande för ny e-post och kalender. Nuvarande lösning kommer att ersättas av Microsoft Outlook.

– Det var varit ett intensivt arbete men nu har vi hittat tekniska lösningar som möter verksamhetsbehovet – samtidigt som säkerhetskraven tillfredsställs, säger Joakim Bodin på FMTM i Örebro som driver projektet.

Med det nya systemet kan man mejla, hantera kalender och kontakter,

skicka SMS och sända vanlig fax. Via kalendern kommer man på ett lätt sätt kunna boka möten och resurser till exempel konferensrum, i hela myndigheten. Joakim Bodin beskriver målbilden.

Iris kallas den nya e-posten efter en grekisk gudinna som var budbärare.

Älvdalen eller till Thailand, så bearbetas informationen vid sin källa. Det är din e-post och din kalender du hanterar.

Inte kopierad eller vidareändrad. Om du har en mobil klient och tillgång till internet – så kan du direkt vara ”up and running”.

Olika mobila arbetsredskap

Åtkomsten till e-post, kontakter och kalender kommer vara möjlig med mobiltelefon. Försök genomförs även med läsplatta och bärbar dator. I praktiken blir det i så fall en ny hårddisk till en befintlig dator. Användaren har alltså två hårddiskar och byter när åtkomsten via internet ska användas. Däremot kommer systemet inte att fungera från valfri internetdator och inte heller via datorn hemma.

Svår balansgång mellan olika intressen

Införandet av e-postsystemet Outlook är ett av flera IT-projekt som pågår under året. Senare blir det också en ny samarbetsplattform – ett nytt intranät – och förbättrad tillgång till internet.



Peter Haglind som är Försvarets Chief Information Officer, CIO, ansvarar för den strategiska inriktningen. Han säger att det är viktigt med tillgång till moderna IT-tjänster som effektivt tillgodoser verksamhetens krav. Det bidrar till att flera av de strategiska förändringsmålen kan uppfyllas.

– Därför genomför vi nu en rad förändringar. Och det handlar om att hitta balansen mellan att möta förväntningarna och göra det enklare för användaren, att göra det ekonomiskt rationellt och inte minst att hitta IT-säkerhetsmässigt bra lösningar, säger han.

Det kommer dröja till fjärde kvartalet innan en fullständig utrollning sker av den nya tjänsten för e-post och kalender. Det återstår en del frågetecken som ska rätas ut under kommande prov och försök.

– Att det tar så lång tid beror på flera saker. Det är tekniskt komplicerat, införandet sker parallellt med många andra införanden och verksamhetsmässigt måste man göra flera val – många inblandande helt enkelt. Det är också svårt att få tillgång till efterfrågad personal och tidsödande att upphandla konsultstöd.

Med den nya e-postlösningen skapas även möjlighet att läsa e-post, kalender och kontakter utanför ordinarie arbetsplats, i mobiltelefonen. Detta var tydliga önskemål i utredningen ”En ingång” som genomfördes för några år sedan.

– Kanske kan det uppfattas som negativt att de nya IT-lösningarna skapar möjligheten att vara nåbar dygnet runt. Men det är viktigt att komma ihåg att det är cheferna som fattar besluten. Både om varje enskild medarbetare ska ha tillgång till den nya tekniken och hur den ska användas, säger Peter Haglind.

TEXT & FOTO: LENA PARKVALL/INFOS



– Jag tror att de flesta kommer att klara sig med en mobiltelefon. Några kanske behöver både mobil och läsplatta alternativt en hårddisk till bärbar dator, säger Joakim Bodin.

Han poängterar att det inte är någon självklarhet för anställda att få vare sig det ena eller andra. Det blir arbetsgivaren som beslutar utifrån verksamhetens behov och kostnaden för att tillhandahålla arbetsredskap.

Säker lösning för lösenord

Joakim Bodin är nöjd med den lösning med engångslösenord som projektet tagit fram och säger att till och med Microsoft är imponerad eftersom projektet tagit bort risken för att användare återanvänder lösenord.

– Många har en tendens att använda samma lösenord både på jobbet och på andra medier, till exempel bloggar – vilket gör att risken ökar för att någon obehörig får tag i det. Återanvändning

av lösenord är ett gissel, en bekväm dumhet för mänskligheten.

Smarta telefoner godkända

Målsättningen är att systemet ska fungera med olika mobiltelefoner och olika operativsystem. Projektet har funnit lösningar för WP7 från Microsoft och IOS från Apple, men är ännu inte klar med Android från Google. Med anledning av detta togs ett beslut i slutet av mars om att häva förbudet mot att köpa in så kallade smarta mobiltelefoner, vilket gör att utbudet nu har förändrats.

Projektet har också etablerat en helt ny förvaltning som ska bevaka att systemet har rätt förutsättningar nu och framöver ur ett säkerhets- och användarperspektiv. De kommer till exempel pröva nya mobiltelefoner innan utbudet ska förnyas. Endast de telefoner som rekommenderas får support från Arboga.

– Projektet har varit lyckosamt så här långt men en hel del arbete återstår.

Både jag och övriga i projektet är fulla av energi. Vi ska ro det här i land.

TEXT: KRISTINA ÅSTRAND BOHMAN/INFO

FOTO: NICKLAS GUSTAFSSON/COMBAT CAMERA

Mer information finns på emils startsida/Nytt i arbetsdatorn. ♦

SÅ HÄR ÄR DET TÄNKT

Den tekniska lösningen realiseras nu i en serverinfrastruktur. När anslutningen för FMAP är genomförd och testad kommer utrullningen ske stegvis i myndigheten. När det blir dags kommer e-postlådor inklusive kalender och kontakter att överflyttas utan att användaren behöver göra någonting. Via ordinarie rutin kommer användare kunna beställa extern åtkomst via mobil klient. Efter beställningen får man ett kort eller nyckeldosa som genererar engångslösenord. I en självbetjäningssportal på sin arbetsdator kopplas den mobila klienten samman med användarens konto.



Han samordnar insatsen

Den 18 januari 2002 var Henrik Landerholm med om att ta det första riksdagsbeslutet att sända trupp till Afghanistan. Då var han ordförande i försvarsutskottet. I dag är han nyutträd civil chef för den samlade svenska insatsen i Afghanistan.

Ambassadör Henrik Landerholm tog över tjänsten som SCR (senior civilian representative) i Mazar-e Sharif i mitten av november. Det innebar att han omgående hamnade i ett intensivt utvecklingsarbete. Hans tjänstekontor hade stått tomt sedan juni då Krister Bringéus lämnade Afghanistan och det fanns många frågor som skulle uppdateras.

Dessutom var hela den svenska afghanistaninsatsen i ett omdaningskede. Det svenska PRT:t (Provincial Reconstruction Team) med militär chef skulle omvandlas till ett TST (Transition Support Team) med civilt chefskap. Det blev många diskussioner och funderingar tillsammans med den militära ledningen på Camp Northern Lights inför den officiella övergången den 12 mars.

– Transition betyder helt enkelt övergång och det är vad allt det här handlar om. 2014 ska vi ha fullständigt afghanskt ledarskap och ägarskap både när det gäl-

ler säkerhet och för alla andra delar av samhället, säger han.

Henrik Landerholms främsta arbetsredskap är kommunikation och samordning. Han sitter mitt i verksamheten

och ska ha helhetsperspektivet både när det gäller biståndsinsatser, samhällsbyggande och säkerhet. Det kan tyckas som en stor utmaning.

– Både ja och nej. Vårt PRT har varit



Övergången till civil ledning firades på Camp Northern Lights i mars.

väl fungerande operationellt från både den militära sidan och när det gäller bistånd. Det finns en bra grund vilket underlättar. Utmaningen är att jag visserligen har ett starkt mandat från regeringen, men med vissa begränsningar. Jag fattar inte besluten vare sig det gäller den militära verksamheten eller biståndsinsatser. Och problemen i verkligheten är mycket stora samtidigt som våra resurser är små.

Det militära truppbidraget kommer gradvis dras ner fram till 2014 och fokus hamnar istället på civil samhällsutveckling. I den norra delen av Afghanistan ökar det svenska biståndet med 75 procent, från 130 miljoner till 205 miljoner, vilket gör Sverige till en av de större biståndsgivarna i norr.

Den civil-militära samverkan är komplex och svår. Ett problem gäller tidsperspektivet. De militära styrkorna byts ut en gång i halvåret och är fokuserade på att lösa uppgifter snabbt för att förbättra säkerhetsläget. Biståndspolitikerna är mer långsiktig och bygger på ett längre utvecklingsperspektiv.

– Enkelt skulle man kunna säga; ”Vi är inte här för att dela ut fisk utan för att lära befolkningen att fiska.”

Kritikerna menar att operativt understödande biståndsinsatser för att snabbt vinna befolkningens förtroende, kan istället underblåsa konflikter och försvåra långsiktiga lösningar. Andra säger att det är omöjligt att bygga på längre sikt om man inte kortsiktigt kan visa på förbättringar.

– Det är för tidigt att säga om det ligger något i det, säger Landerholm. Men det skapar olyckliga låsningar. Jag har dock sett att visst konfliktrelaterat stöd varit bra, exempelvis projekten att bygga vattenreservoarer i Chimalt och Chahar Bolak.

Underliggande instabilitet

Kontrasterna mellan ett Afghanistan där säkerheten har stabiliserats och fokus ska läggas på diplomatiskt stöd och biståndsinsatser, och den underliggande instabilitet som väcktes i samband med en koranbränning i USA och ledde till UNAMA-attacken är tydlig.



Utrikesminister Carl Bildt fanns på plats vid invigningen av TST, Transition Support Team.

– Ja, det är riskfyllt vilket naturligtvis påverkar både samarbetet med ANSF (de afghanska säkerhetsstyrkorna) och hur vi bedriver biståndsarbete. Men i norr är det ändå lågintensivt och de afghaner som bor i våra fyra provinser upplever inte att säkerheten är det stora problemet.

Krigstrött befolkning

Henrik Landerholm var ordförande i försvarsutskottet när första beslutet att sända en styrka till Afghanistan togs. Det var den 18 januari 2002 och Sverige skickade 45 man till Kabul. Han säger att de tio åren med internationell trupp närvarande i landet har bidragit till en positiv utveckling. Antalet barn som får gå i skola har mångdubblats och många afghaner har i dag tillgång till viss hälsovård.

– Och min förhoppning är att afghanerna har lärt av historien. Vi ser i dag en befolkning som är oerhört krigstrött. Dessutom har gamla krigsherrar byggt upp en förmögenhet och position som de är rädda att förlora, vilket kan bidra till stabilitet.

Politiker och tidigare krigsherrar i Norra Alliansen har tagit en maktposition i landet. Skulle de tillsammans med den pashtun-dominerande eliten i Kabul lyckas med ett hållbart resone-mängsäktenskap finns förhoppningar om en fredlig utveckling. Men några större förändringar till det bättre är förmodligen osannolika tror Landerholm.

De senaste opinionssiffrorna visar att befolkningen nu är trötta på den internationella närvaron och ser det som ett nödvändigt ont.

– Man skulle kunna säga att vi har prövat den här varianten i tio år, men nu går det inte längre, avslutar Landerholm. Då måste världssamfundet ändra inriktning.

TEX & FOTOT: KARIN ERIKSSON/PAO FS22

HENRIK LANDERHOLM

Ålder: 48 år

Familj: Hustrun Ann och tre barn (22, 20 och 8 år)

Fritidsintressen: Politisk historia, krigsvetenskap, matlagning, längdskidåkning, löpning och cykling.

Det visste ni inte om Henrik Landerholm: Han börjar de flesta morgnar med en löprunda runt Camp Northern Lights. Det brukar bli cirka tio varv (en mil) i sällskap med sin MA (Military Assistant) major Göran Arvidsson från P 4.

I meritlistan:

Yrkesofficer på P 10.

1991 reservofficer, i dag med överstelöjtnants grad.

1991-2002 riksdagsledamot, under flera år som ordförande i försvarsutskottet. Därefter bland annat rektor på Försvarshögskolan och generaldirektör för Folke Bernadotteakademin.



Samarbete som utvecklar

Special Operations Craft Riverine var en av de båtarna som den svenska delegationen fick möjlighet att studera. Det är en liten snabb, väl bestyckad båt anpassad för grunda vatten.

Chefen för Amfibieregementet, överste Ola Truedsson, har nyligen tillsammans med fem amfibieofficerare besökt två amerikanska förband som har praktiska erfarenheter av operationer i floddelta, hamn och andra trånga vattenområden. De konstaterade att en del likheter fanns, men också olikheter.

– Besöket var lärorikt både för oss och för dem, och vi ser fram emot att ett fortsatt samarbete, säger Ola Truedsson.

Syftet med besöket hos de amerikanska förbanden Special Boat Team, SBT-22, och Riverine Group One, var att utbyta erfarenheter vad gäller stridsteknik, taktik och materiel. Även om amfibiebataljonen kan dra erfarenheter från de amerikanska förbanden, fanns det väsentliga skillnader.

– Den största skillnaden är att amfibiebataljonen är betydligt mer autonom. Vi kan självständigt lösa olika uppgifter på konfliktskalan eftersom vi

har många funktioner inom förbandet, allt ifrån logistik till teknik och strid. Både SBT-22 och Riverine Group One måste i betydligt större omfattning begära in stöd i form av till exempel logistik och indirekt eld, säger Ola Truedsson.

Han konstaterar att de amerikanska enheterna lägger extremt mycket tid på träning. De tränar olika moment upprepade gånger för att nå precision, de övar både med lös och med skarp ammuni-

tion. Efter varje övningsmoment gör de en utvärdering för att hela tiden optimera och utveckla sin förmåga. De har en hel del personal, till varje övad finns i princip ett följebefäl eller äldre kollega. Förbanden har dessutom en väl utvecklad träningsenhet som enbart har uppgiften att träna och utveckla förbanden.

De svenska amfibieförbanden står sig väl i en jämförelse tycker Ola Truedsson.

– Vi har kommit långt vad gäller utbildning, teknik och inte minst taktik. Dessutom är ett svenskt amfibieförband betydligt mer komplext. Förutom att lösa uppgifter i skärgårdsområden ska vi ha förmåga att lösa uppgifter på markarenan. Det kräver en mer flexibel utbildning och övning.

Ett område där Sverige kan dra lärdom från Riverine Group One är inom



SPECIAL BOAT TEAM 22

Special Boat Team 22, SBT-22, har sitt ursprung från 1970-talets SEAL-enheter som opererade med beväpnade båtar i Mekongflodens delta under Vietnamkriget. Förbandet består i dag av cirka 300 man indelat i fyra insatsplutoner där varje pluton har fyra båtar. SBT-22 är specialiserat på att genomföra innästling och utdragning av specialförband i högriskmiljöer.

SBT uppträder i huvudsak från sina båtar. De få tillfällen de verkar på land

är vid förflyttningar mellan baser och sjösättningsplatser, eller om den enhet de hämtar upp behöver stöd med skydd och omhändertagande av sårade. Förbandet är snabbbrörligt med stor eldkraft. Deras båtar är små, snabba och helt öppna med ett litet djupgående. Dessa är specialkonstruerade för att verka på floder och grunda vatten. Trots båtarnas ringa storlek är de tungt bestyckade med både tung kulspruta, minigun, kulspruta och rökkastare.

Förbandet deltog i Irakkriget där de genomförde ett stort antal operationer längs Eufrat och Tigris. Trots flertalet stridskontakter under konflikten var det få soldater som skadades, det berodde nog både på skicklighet och i vissa fall lite tur.



SBT-22 har egna fordon och dragkärror till båtarna. Båtarna ligger aldrig kvar i vattnet mellan olika uppgifter utan de sjösätts, löser uppgiften och tas upp. SBT-22 både eskorterar och skyddar sig själva vid de momenten.

RIVERINE GROUP ONE

Riverine Group One är ett konventionellt förband som mer liknar vår amfibiebataljon. De har ett brett spektra av uppgifter som ska lösas. De ska till exempel kunna hålla stridskänning i floddeltaområden och leda indirekt eld. Underrättelseinhämtning är ytterligare en uppgift förbandet ska bemästra, detta görs bland annat med hjälp av UAV (obemannade flygfarkoster) som ger dem information i realtid.

Det är en relativt ung enhet som består av cirka 800 man indelat i tre kompani-enheter och en träningsenhet. Under de senaste tio åren har förbandet utvecklats och allt mer övertagit vissa uppgifter från Navy SEAL och marinkåren. Uppgifterna varierar mellan övervakning, skydd av hamnar, eskortskydd, stöd till specialoperationer och liknande i flodsystem och andra grunda vattenområden. Efter avslutat uppdrag i Irak har förbandet gått in i en ny fas där de ska utvecklas mot att även kunna verka längs kust, skärgård och hamnområde.

Riverine har tre olika båttyper varav en är helt specialiserad på att uppträda i flodmiljö, En av båtarna är en licenstillverkad stridsbåt 90 som de kallar Riverine Command Boat. Den används bland annat som ledningsplattform. Beväpnningen på båtarna liknar det som SBT-22 har.

stridsbåtssystemet, där halvtidsmodernisering pågår och där bland annat vapensystemet ska uppdateras. Ett annat område är deras erfarenheter från skarpa amfibieoperationer som återfinns i deras olika reglementen. Dessa kan vara till stöd i utvecklingen av amfibieförbandens utbildning och övningar.

Ola Truedsson konstaterar att de tre förbanden är alla kompetenta och har en hel del att lära av varandra. Det finns spännande möjligheter till samarbete och fortsatt erfarenhetsutbyte:

– Riverine Group One är mycket intresserad av att genomföra stridsbåtutbildning hos oss. Jag kan också se i framtiden att vi har personal som tjänstgör i varandras förband för att utvecklas ännu mer.

TEXT: KRISTINA SWAAN/AMF 1

FOTO: RICKARD FORSLUND/AMF 1

Small Unit Riverine Craft (SURC) är en båt av RIB-typ med hårda pontoner och fällbar stävport för lättare i och urlastning.

SURC är en av de tre båttyper som Riverine Group One använder sig av.



Med rätt att ha en åsikt om vindkraft

Vindenergi blir allt vanligare i Sverige, och runt om i landet byggs nya vindkraftsparker varje år. Försvarsmakten är en viktig remissinstans när kommuner ska ge bygglov och länsstyrelser tillstånd för verken.

Cecilia Häckner är arkitekt och handläggare på Prod infra som ansvarar för vindkraftsärenden inom Försvarsmakten.



– När vi lämnar våra remissvar är det flera saker vi tar hänsyn till. Vi bevakar våra intressen kring egna övnings-, skjutfält och flygplatser. Dessutom kan höga objekt störa våra tekniska system, säger hon. Försvarsmakten är en så kallad sektormyndighet och bevakar även FOI, FMV och FRA:s intressen i den fysiska planeringen.


De system som kan påverkas är exempelvis radarsystem och Försvarets telenät (FTN). FTN har funnits inom Försvarsmakten sedan femtiotalet och det används nu även av exempelvis regering och riksdag, länsstyrelser, sjukhus, kärnkraftverk och räddningstjänst.

Säkerheten vid våra flygfält påverkas om vindkraftverk byggs allt för nära. Det måste finnas utrymme för flygning på mycket låg höjd och vid dålig sikt. Ett JAS-plan flyger med en hastighet på upp mot 300 meter per sekund, och i dålig sikt kan vindkraftverk vara mycket svåra att upptäcka. Målflygverksamheten vid skjutfält kan också påverkas negativt av vindkraftverk.

Det är hos kommunerna och länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer besluten fattas om bygglov respektive tillstånd för vindkraft ska beviljas eller inte.



Vissa av de vindkraftverk som det söks tillstånd för är över 200 meter höga. Kakanästornet är 155 meter högt och Turning Torso i Malmö som är Sveriges högsta byggnad är 190 meter hög. Illustration: Grafisk produktion.



Försvarsmakten är en obligatorisk remissinstans och lämnar yttranden. Försvarsmakten har en stark ställning på så sätt att om två riksintressen är i konflikt med varandra, har försvarsintresset företräde. Alla våra flygplatser och skjutfält är redovisade som riksintressen för totalförsvarets militära del.

– Vad gäller de tematiska tilläggen till översiktsplanerna avseende vindkraft har vi en dialog med kommunerna, och i 99 procent av fallen brukar de anpassa sig efter våra synpunkter. Översiktsplanerna är styrande för var vindkraft etableras framöver och det gör att vindkraftsföretagen nu vet vad som gäller.

Skärpta rutiner

Rutinerna för handläggning av vindkraftsärenden inom Försvarsmakten har under de senaste åren skärpts. Det finns några fall där kommunerna har gett bygglov för vindkraftverk på felaktiga grunder utan att Försvarsmaktens

intressen beaktats på ett korrekt sätt. Ett exempel är vid Såtenäs, där kommunen har gett bygglov till vindkraftverk som flygsäkerhetsmässigt är mycket illa placerade. Försvarsmakten har i vissa fall inte fått ansökningarna på remiss från kommunerna.

Missvisande mediabild

I media har debatten varit het. Framförallt på lokal nivå har det rapporterats om att Försvarsmakten satt käppar i hjulet för dem som velat satsa på miljövänlig el.

– Bilden i media har varit missvisande. Försvarsmakten har inte bidragit till att några befintliga verk har fått rivats. Däremot har vi överklagat i några fall där vi anser att den tänkta byggplatsen är mycket olämplig, och där Försvarsmakten inte har fått komma till tals på det sätt som vi har laglig rätt till, säger Cecilia Häckner.

I de allra flesta fall har Försvarsmakten inga invändningar mot att

vindkraftverk byggs. Försvarsmakten har svarat på remisser och sedan 2005 yttrat sig över fler än 24 000 enskilda positioner. I mer än 85 procent av fallen har vi inte haft några invändningar. Under 2011 lämnade vi cirka 600 svar i tidigt skede till privata vindkraftsföretag och cirka 400 remissvar till kommuner och länsstyrelser avseende vindkraft. Första kvartalet 2012 har vi besvarat 360 vindkraftremisser.

– Möjligheterna till utbyggnad av vindkraft i Sverige är mycket stora, trots att vissa områden enligt våra bedömningar är olämpliga. I kommunernas översiktsplaner finns en kapacitet av att inrymma minst 105,5 TWh vindkraft och regeringens planeringsmål till år 2020 är bara 30 TWh. Vindkraftsområdena har analyserats av Försvarsmakten och är i princip alla därmed fria från konflikter med totalförsvarets intressen.

TEXT: LENA PARKVALL/INFO S

Så fixar du inköpet

Även om du är van att göra inköp i Prio-systemet sedan tidigare, så har det skett en hel del förändringar i samband med att införande 3 och 4 driftsattes i februari. Detta har vållat en del huvudbry.

Här kommer lite tips inför inköpet. Börja med att lägga in dina personliga inställningar, så att inköp i Prio går till rätt attestör och belastar rätt organisationsenhet. Du behöver bara göra detta första gången du ska handla, om inte någon av dina uppgifter ändras förstås.

Ange också kostnadsställe. Många missar att ange standardkostnadsställe. Om detta saknas kan det ge problem med attest. Om du inte vet ditt kostnadsställe, så fråga din chef. Den kompletta användarinstruktionen för detta finns under Hjälp-knappen i Prio: LG_AI_Personliga inställningar i SRM.

Återanvänd inte gamla kundvagnar

I Prio-systemet kan du återanvända gamla kundvagnar när du skapar en ny. Men eftersom både inköpsgrupper och produktkategorier ändrats vid införande 3, så kan du inte återanvända kundvag-

nar som skapades före den 17 februari. Skapa istället en ny kundvagn från grunden och se till att de nya värdena används. När den kontrollerats och har beställts kan du återanvända den.

Du ska inte använda det förvalda värdet "Välj produktkategori", utan lägga in det som stämmer bäst överens med det behov du har. Kundvagnar som inte har en vald produktkategori kommer inte kunna omhändertas, utan måste raderas då de varken går att backa tillbaka till dig som kund eller fördela om till en inköpsgrupp för effektivering.

Så söker du

Har du problem att hitta din produkt i katalogen med hjälp av fritextsök kan du även använda hierarkin till vänster i bilden alternativt den utökade sökningen för bättre träffbild. Tänk på att du också kan använda tecknet för stjärna före och/eller efter ditt sökbegrepp. Till exempel *bord* för att söka alla ord där "bord" ingår.

Kontrollera att du valt en produktkategori som stämmer överens med det behov du har i samband med att du ska



par en kundvagn med fritextbeskrivning. Detta medför att rätt inköpsgrupp hanterar ditt ärende.

Här hittar du mer information:

- Emil/Tjänster/Anskaffning/Upphandling.
- ADL-kurs A101572, Handla i system Prio. ADL-kurserna hittar du via snabbväg "Interaktiv utbildning" på emils startsida.
- Användarinstruktioner under Hjälp-knappen i Prio:
 - LG_AI_Skapa kundvagn via katalog eller med fritext i SRM
 - LG AI Skapa kundvagn med gränssposition (stående order), om du har denna behörighet.

TEXT: ANJA REIMERS/PROJEKT PRIO

NY PÅ JOBBET



Hallå där, Johanna Sjöberg, mångfaldig OS-, VM och EM-medaljör och dessutom årets idrottskvinna 1999 som börjat en tjänst på MHS Karlberg som friskvårdsansvarig.

Varför valde du Försvarsmakten som arbetsgivare?

- Jag tyckte att Försvarsmakten verkade vara en bra arbetsgivare, på flera sätt. När det gäller friskvårdsarbetet är myndigheten ett föredöme med sina tre timmars fysisk aktivitet på arbetstid varje vecka, vilket är en fantastisk förmån. Dessutom tycker jag att det är

spännande att få inblick i hur det fungerar att arbeta i Försvarsmakten.

Vad vill och kan du tillföra verksamheten?

- Jag brinner för hälsa och friskvård och vill tillföra inspiration och ny energi samt stimulera till ökat välmående för personalen. Min ambition är att stötta individer på vägen till en mer medveten, hälsosam och aktiv livsstil. Jag anordnar friskvårdsaktiviteter, finns tillgänglig i gymmet varje vecka med tips och råd till de som önskar, skriver individuella träningsprogram och coachar några personer individuellt bland annat. Dessutom leder jag träningspass, just nu Core och rörlighet.

TEXT OCH FOTO: TORBJÖRN F GUSTAFSSON/MHS K

Därför straff i reseinstruktionen

Försvarsmakten reser för omkring 750 miljoner kronor per år – insatsrelaterade resor oräknade. Den 1 april började ett nytt styrdokument för möten och resor att gälla – ett dokument som redan efter några veckor skapat debatt.

Det 16-sidiga dokumentet, som finns på emil (FM Ledning/ Dokument), är hårt och entydigt skrivet och avslutas med en bestraffningskatalog som kan användas för den chef som godkänner felaktiga resor och möten.

En av medarbetarna som varit med att ta fram dokumentet är Louise Carmvall, Travel Manager på Prod:

– Det här är ett dokument som det arbetats med ända sedan 2009.

Varför ett så formalistiskt och byråkratiskt dokument som avslutas med eventuella straff om någon gör fel?

– Utgångspunkten är att få ordning på våra resor. Vi i Försvarsmakten måste alltid kunna styrka att vi rest och bott på ett korrekt sätt. Vi är en av de mest granskade myndigheterna i landet, säger Louise Carmvall.

Men varför den typ av skrivningar som ni använt?

– Vi är styrda av skattelagstiftningen samt lagen om offentlig upphandling (LOU). Lägg därtill att

konkurrensverket granskar oss och kan utdela viten om vi gör fel. Då måste vi vara formellt korrekta.

Är inte det här ett enormt fyrkantigt dokument?

– Nej, det skulle kunna vara ännu värre. Tro mig ...

Ett användningsområde för dokumentet är att det ska kunna användas i samband med upphandling av hotell, hyrbilar och resor med tåg och flyg. Som sådant ska det tåla syn i en eventuell rättsprocess.

I dokumentet skrivs att taxi ska användas sparsamt. Betyder det inte ett idiotstopp för taxi i Försvarsmakten?

– En motiverad taxiresa kan alltid genomföras. Men just nu har vi inget avtal med någon leverantör, därför kan en resa om någon vinkar in en taxi själv – om det dras till sin spets – vara ett brott mot LOU. Men självklart måste den som har en skada eller bor långt från allmänna kommunikationer kunna åka droska.

Varför har ni med bestraffningskatalogen?

– Det är riktat mot attesterande chefer. De har inte alltid tidigare känt till vilket ansvar de har. Nu har vi gjort det väldigt tydligt.

Text: Roger Magnergård/InfoS

NYTT I ARBETSDATORN

Introduktion om Vidar – film ute nu

Nu pågår den tekniska framtagningen av Försvarsmaktens systemstöd för dokument- och ärendehantering för fullt. Vidar bygger på SharePoint som teknisk plattform och enligt nuvarande tidsplan implementeras Vidar under 2013.

I nära samarbete med testförbanden I 19, Fjärde sjöstridsflottiljen, FMTM och F 7 har kravspecifikationen för Vidar arbetats fram. Under våren har projektet hållit löpande workshops med ställföreträdande stabschefer på Höghälsö för att säkerställa kraven.

Med Vidar tar Försvarsmakten steget mot ett ärendebaserat arbetssätt för dokument- och ärendehantering. I systemet hålls alla handlingar ihop under ärendets gång, vilket gör det enklare att söka, hitta och återanvända information. Handläggarna registrerar, handlägger och avslutar sina egna ärenden direkt i systemstödet.

Nu finns en introduktionsfilm tillgänglig som visar bakgrunden och nyttorna med Vidar. I fyra avsnitt får du veta vad som är nytt, vad det nya arbetssättet innebär, vad ett ärende är och kort om systemstödet. Filmen finns på projektets hemsida, under Nytt i arbetsdatorn som kan nås från emils startside.

Använd svenska begrepp

Dom nya instruktionerna för möten och resor inom Försvarsmakten har säkerligen satt både en och annan nagel i oss anställdas ögon, inte minst då man inleder med att dra en tydlig linje i sanden där personal bakom aktuell order inte leder med exempel utan istället exkluderar sig själva från den. Men det är inte just det som egentligen stör mig, utan inrättandet av vad man valt att kalla "Travel Management", och då

närmare bestämt själva namnet. Vi har ju en språklag i Sverige som tydligt ger uppgiften att utveckla och använda svenska termer och ord till svenska myndigheter, Försvarsmakten inkluderad, där huvudregeln är att svenska ska användas. Hur tänker man då när man namnger en resestödenhet just "Travel Management"?

Simon Lundmark/FMTM

En åtgärd sticker ut inför den stora omstruktureringen av Försvarsmakten

Försvarsmakten har avsatt särskilda medel för att erbjuda en särskild pensionsersättning till yrkesofficerare som har mindre än fyra år kvar till pension, innan den stora mappningen genomförs av övriga inom Försvarsmakten.

Varför denna målgrupp? Om orsaken är att locka anställda med

konstitutiorial så borde väl detta kunna hanteras inom LAS och Trygghetsstiftelsens bestämmelser. Dessutom är datum inte synkat med övrigas uppsägningsdatum. Åtgärden ger en fadd bismak när inget tungt skäl ges till denna kringmanöver. Förklaring?

Erkki Mattsson/SSS

Kompetens, vem avgör det?

Jag jobbar med att utbilda, träna och göra våra soldater, chefer och förband farliga för motståndaren. Min befattning har just nu (2012-04-02 kl: 14.21) en fast plats inom Prod som simulatorbefäl, OR 7, Fanjunkare.

På diverse olika platser kan vi anställda läsa att nu skall "Rätt person med rätt kompetens ska jobba på rätt plats". AG BOK har till uppgift att kompetens/kravsätta alla olika befattningar, runt 33 000 st pratas det om.

Jag har frågat alla inom mitt ämnesområde/yrkesområde från alla förbanden i riket samt MSS och min MSA i HKV om dom blivit tillfrågade av AG BOK om vilka kompetenser/krav som kan ställas på våra respektive befattningar. Ingen har blivit tillfrågad. Jag har också frågat min regementsledning om dom fått lämna ifrån sig underlag till AG BOK på tänkbara kompetenser/krav på div olika befattningar, men det har dom inte. Jag har också via e-post erbjudit AG BOK min hjälp att skriva kompetenser/krav på min befattning enligt mig. Dom har inte varit intresserade.

När jag lyfter denna fråga får jag följande svar från ett antal privata vänner inom HKV.

1. Det är så ont om tid, så vi hinner inte vara noggranna och göra ett grannlaga jobb.

2. Kraven/kompetenserna kommer vara ytterst allmänt hållna, så du behöver inte oroa dig.

Slutsats: Någon, som inte vet vad jag jobbar med, sitter och bestämmer vilka krav och kompetenser som ställs på min befattning och på mina arbetsuppgifter. Denna någon är dessutom inte ett dugg intresserad av att få hjälp med detta. Så att rätt person med rätt kompetens skall jobba på rätt plats känns väldigt avlägset. Frågan – Vem bryr sig? Som jag grundade för något år sedan i Försvarets Forum verkar gälla fullt ut med svaret: – Jag bryr mig, bryr du dig?

Jag upplever det inte som seriöst från vår arbetsgivare att ta så lätt på dessa uppgifter. Det är våra Insatsförband, vårt jobb och i synnerhet Sveriges Försvarsmakt som i slutänden inte får den effekt som vi kan få om detta gjorts på ett seriöst sätt.

Kn Fredrik Erpesjö

Simulatorofficer Eksjö garnison



FÖRSVARSMAKTEN

FÖRSVARETS FORUM
SE-107 85 STOCKHOLM

Posttidning B



Foto: Kim Svensson/Combat Camera

VETERANDAGEN DEN 29 MAJ

Kom och hylla Sveriges veteraner

Tid: den 29 maj klockan 14.30

Plats: utanför Sjöhistoriska museet på Djurgården i Stockholm.

Kom och hylla våra veteraner, hedra minnet av stupade och omkomna och träffa kollegor!

Vid ceremonin medverkar ÖB Sverker Göranson, prins Carl Philip, Försvarmaktens förbandschefer, representanter ur försvarmaktsledningen och från övriga myndigheter med veteraner.

ÖB kommer att dela ut Försvarmaktens medalj till sårade i strid och förtjänstmedalj med svärd.

Välkomna!